

*Денисюк А.В., Зав'ялова К.А.,
студентки,
ВСП «КТЕФК ДТЕУ», м. Київ
Науковий керівник: Кондратюк С.А.,
викладач іноземної мови*

МОРАЛЬНІ ОРІЄНТАЦІЇ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ

Сьогодні світ вступив у епоху повороту до нових життєвих цінностей, епоху зміни типу цивілізації, що особливо гостро ставить проблему вписування людини в нові реалії існування соціуму. Відбувається перехід не лише до нової стадії економічних відносин, а й розвитку мислення, культури, нових підходів здобуття людиною професійної освіти. Трансформація українського суспільства, інституціональні зміни в ньому гостро поставили перед молоддю проблему її активності, уміння жити в нових соціокультурних умовах. Культурна ситуація ХХІ ст. – складна, багатогранна і містить в собі багато можливостей і прагнень людей, особливо молоді, до зміни культурних контекстів, до збагачення себе досвідом іншої культури, до інтеріоризації цього досвіду. Моральна проблематика життя окремої особистості та суспільств доволі добре розроблена в соціальній психології, в психології особистості. Загальні тенденції засвоєння моральних норм, перетворення їх у «свої» досить детально розглянуті в роботах психологів. Кожне суспільство має одну систему цінностей і значень, які вказують, які моделі поведінки схвалюються і підлягають осуду, а серед загальноприйнятих – які найбільш схвальні і бажані. Вони активно поширюються школами, засобами масової комунікації, церквою, слугують провідною ниткою для законів і понять справедливості, що захищаються судами, поліцією, міліцією.

Мораль і моральність – це поняття, які не користуються великою популярністю у наші дні. Зазначимо, що норми моралі відіграли не меншу роль у розвитку людини, ніж праця. Найчастіше під нормами моралі мають на увазі ті норми поведінки, які прийняті в суспільстві, норми, яких повинні. Здотримуватися всі члени суспільства. Але норми поведінки і моральність окремого суб'єкта – це абсолютно різні поняття. Найголовніша їх відмінність полягає в тому, що норми поведінки – зовнішня складова моралі, а моральність – внутрішня, особистісна для кожної людини. Моральності людину навчати не можна, як, наприклад, навчити її правильно поводитись за столом чи правильно говорити. Моральність – це межі, які людина встановлює сама собі, і чим більше таких обмежень, тим більш моральною є людина [1; 3].

Моральна культура, як і будь-яка соціальна культура, містить в собі два аспекти: 1) цінності і 2) регулятиви. Моральні цінності – це те, що давні греки називали «етичними добродійностями». Античні мудреці головними такими добродійностями вважали розсудливість, мужність, доброзичливість, справедливість. В іудаїзмі, християнстві, ісламі вищі моральні цінності

пов'язуються з вірою в Бога і ревним поклонінням йому. В якості моральних цінностей у всіх народів шанують чесність, вірність, повагу до старших, працелюбність, патріотизм. І хоча в житті індивіди далеко не завжди проявляють подібні якості, але вони цінуються людьми досить високо, а ті, хто володіють ними, користуються повагою. Цінності, що представлені в абсолютно повному і довершеному вираженні, виступають як етичні ідеали [1; 3].

Моральні регулятиви – це правила поведінки, які зорієнтовані на вказані цінності. Вони є різноманітними; кожен індивід обирає в просторі культури ті з них, які найбільш підходять йому. Серед них можуть бути такі, що не схвалюються оточуючими. Але в кожній більш чи менш стабільній культурі є система загально визнаних моральних регулятивів, які традиційно вважаються обов'язковими для всіх. Такі регулятиви є нормами моралі, їх вибір – це складна психологічна проблема для індивіда. А в умовах діалогу культур вона ускладнюється ще більше, адже треба орієнтуватися не лише на цінності, норми своєї культури, а й іншої [1; 4].

Студентська молодь є об'єктом широких психологічних досліджень як у нашій країні, так і за кордоном. Це пов'язано з тим, що входження України в нову економічну систему ринкових відносин робить, як ніколи раніше, актуальним підготовку висококваліфікованих спеціалістів для різних галузей народного господарства, освіти й культури на рівні, який би відповідав міжнародним стандартам. Водночас студент вузу постає як одна з важливих постатей майбутнього суспільства, його прогресивного розвитку та демократичних перетворень. Як суб'єкт трансформаційних перетворень в суспільстві, студентство, з одного боку прагне брати повнокровну участь у житті суспільства і якнайшвидше інтегруватись в існуючий порядок, соціалізуватись, з іншого боку, воно готується виконувати роль рушійної сили, що прагне перетворень усталеного порядку і виступити провідником соціально-економічних, культурних, інноваційних змін, технічного прогресу [1, с. 7].

В змісті й показниках значущості загальнолюдських цінностей у сучасній молоді простежується, як і раніше, тенденція до пріоритету вітальних цінностей. Більш посиленою є увага до цінностей матеріального благополуччя, зважаючи на зростання економічних кризових явищ. Трансформація суспільного життя вивела на перші місця цінності особистісного рівня, які забезпечують власні потреби, комфортне існування. Проблеми мікрорівня, сприйняття оточуючого світу крізь призму особистих інтересів посідають головну роль у життєвому світі молодіших людей. Насамперед їх турбує сім'я, власне здоров'я, кар'єра, матеріальні блага, освіта. Водночас моральні основи буття, які виконують функцію життєвого орієнтира, основи для вибору діяльності та субординації цілей дещо відходять на задній план. Так, число українців, які вважають мораль важливою життєвою цінністю, важливим регулятором життя, за останні роки зменшилось [2].

В наш час моральні орієнтації студентів відрізняються від тих, що були 40 років тому. Раніше вони завжди ходили на пари та з повагою ставилися до викладачів. Їм було важче вчитися та прикладали до цього максимум зусиль через те, що в них не було доступу до інтернет ресурсів. Також відрізнявся зовнішній вигляд студентів, особливо студенток. Дівчата не ходили з довгими, розмальованими нігтями та яскравим макіяжем. Вони одягались набагато простіше та скромніше. Усі студенти завжди миттєво реагували на зауваження та негайно йшли їх виправляти. Також у учнів була мотивація вчитися для того щоб отримати червоний диплом. В наш час у студентів немає ніякої мотивації вчитися тим паче, коли ти весь час сидиш перед екраном комп'ютера. Також до викладачів не ставляться з повагою та дуже часто ігнорують зауваження чи прохання. Поведінка, зовнішній вигляд - все набагато відрізняється від минулого. Але не можна сказати, що всі зміни в моральній орієнтації студентів погані. Студенти стали більш відкритими та впевненими та навіть розумнішими, бо з малечку мають доступ до всієї інформації. Також стало набагато легше вчитися [4; с. 183].

Отже, моралі та цінності будуть змінюватися з приходом нових поколінь. Тож не слід зациклюватися на тому, що в минулому було краще та що зараз погано. Треба завжди дивитися на те, що ми маємо тут і зараз та бачити тут позитив та виносити з деяких ситуацій уроки.

Список використаних джерел

1. Лавренко О.В. Моральні орієнтації студентської молоді [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://lib.iitta.gov.ua/6084/1/St_Lavrenko.pdf
2. Подолянчук Д.С. Ціннісні орієнтації студентської молоді [Електронний ресурс] / Подолянчук Д.С.// Соціальна психологія. Юридична психологія. – 2020. – Випуск 19. – Режим доступу: <http://habitus.od.ua/journals/2020/19-2020/48.pdf>
3. Севаст'янова О.А. Ціннісні орієнтації особистості студентської молоді [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.luguniv.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5348/1/5.pdf>
4. Щєпова Д.Р. Ціннісні орієнтації сучасного українського студентства/ Щєпова Д.Р. // Вісник Запорізького національного університету . – 2010. – Випуск 2 (13). - Режим доступу: https://web.znu.edu.ua/herald/issues/2010/ped_2010_2/181-184.pdf
5. Воронцова В., Ївженко Ю. Дослідження ціннісних орієнтацій студентів закладів вищої освіти І–ІІ рівнів акредитації. Нові технології навчання: зб. наук. праць. ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». Київ, 2020. Вип. 93. С. 58–69.